DIVERSITATEA CULTURALĂ ŞI INTEGRAREA EUROPEANĂ

Conf.univ.dr. Lucian-Emil ROŞCA
Universitatea de Artă Teatrală, Târgu-Mureş

Abstract

European cultural identity and civilisation are based on historic elements related to Greek culture, Roman Law and Christianity. European culture is identified through the spiritual values developed in time. The employment of certain principles in the ellaboration of development policies, expressed by multicultural policies, must therefore consider the development of cultural services able to grow the interest for the artistic phenomenon among all types of cultures, regardless of their stage, by the existence of of artistic creation workshops meant to promote and guard the cultural institutions and to contribute to the social integration of various cultures and minorities.

Identitatea culturală în civilizaţia europeană are la bază o serie de puncte istorice ce ţin de gândirea greacă, dreptul roman şi creştinism, cultura europeană identificâdu-se astfel şi prin valori de natură spirituală dezvoltate pe parcursul timpului.

Diversitatea culturală înfăţişează un fenomen de bază al societăţii. Ea vizează diferenţele culturale existente între oameni, precum şi cele dintre grupuri diverse, ca identităţi multiple: tradiţii, obiceiuri, modul de abordare a educaţiei şi a societăţii din perspectivă interculturală. Europa culturală aflată între tranziţie şi modernitate nu este doar o diversitate, ci mai mult decât atât, problema identităţii culturale se înscrie în actualul proiect european.

Şi totuşi, diversitatea culturală poate fi o resursă, în care creaţia şi cooperarea artistică trăiesc experienţe provocatoare. În acest sens, Fundaţia Culturală Europeană (FCE)[1], una dintre fundaţiile culturale de vârf ale Europei cu sediul în Amsterdam, susţine şi încurajează diverse cooperări culturale, precum şi dezvoltarea de politici culturale, care contribuie la integrarea europeană, bazate pe respect reciproc pentru diversitate.

Adoptarea unor principii noi în elaborarea politicilor de dezvoltare, exprimate prin politici multiculturale trebuie să aibă în vedere dezvoltarea unor servicii culturale care să trezească interesul spre fenomenul artistic în rândul tuturor culturilor de orice nivel, prin existenţa unor workshop-uri de creaţie artistică care să aducă idei la promovarea şi protejarea instituţiilor culturale şi contribuţia la integrarea socială a diferitelor culturi şi minorităţi.

Referindu-se la integrarea grupurilor etnoculturale, politologul Gabriel Andreescu[2] afirmă că, multiculturalismul acceptă, pe lângă nevoia de integrare şi nevoia de privatitate

[1] www.eurocult.org
[2] Gabriel Andreescu, *Naţiuni şi minorităţi,* Editura Polirom, Bucureşti, 2004, p. 68

BDD-A23579 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:40:51 UTC)

comunitară. În acelaşi sens, Victor Neumann amintea în cartea sa, *Neam, popor sau naţiune? Despre identităţile politice europene,* că „multiculturalismul nu trebuie şi nu poate fi văzut ca teorie care atrage dupa sine segregaţionismul“[3], deoarece abordarea multiculturală în raport cu cea interculturală, recunoaşte dreptul la graniţe comunitare, acesta fiind dată de nevoia grupurilor de a se separa într-un anumit grad de celelalte comunităţi, ca expresie a nevoii şi a dreptului la „privatitate comunitară“. Privită din perspectiva psihosociologică, Călin Rus vine cu o altă ipoteză referitoare la privatitatea comunitară şi anume cea bazată pe modelul TILT (*Teaching Individuals to Live Together*), în care este susţinută ideea că ”societăţile contemporane pot să favorizeze, simultan, dezvoltarea identităţilor specifice şi comunicarea interculturală, fără ca acest lucru să presupună vreo pierdere pentru majoritate ori minoritate”[4].

Franz Boas, ethnolog germano-american, considerat şi fondatorul antropologiei moderne, enunţă în opera sa *General Anthropology* patru factori care explică cultura unei entităţi sociale. Primul factor, *mediu natural* permite oricărei societăţi o libertate de acţiune impunându-i în acelaşi timp şi limite. *Istoria trecutul spiritual şi material* al unei societăţi este cel de-al doilea factor, „cunoaşterea rolului acetui factor determinant şi explicativ ar contribui la relevarea resorturilor specifice culturii grupului”[5] . Un rol important îl are de asemenea şi accesul la evoluţia societăţilor, la istoria limbii şi a culturii, care nu reprezintă altceva decât timpul trăirii şi difuziunii elementelor spirituale.

Suma aspectelor de raportare individuală sau colectivă la sistemul instituit de valori al grupului social cercetat, reprezintă cel de-al treilea factor, şi anume *psihologia*. Referindu-se la factorul patru *distribuţia geografică* a elementelor culturale, Franz Boas afirma că este necesară o analiză în detaliu a culturilor particulare în structurarea lor geografică, precum şi o evaluare a gradului lor de „organicitate” culturală.

Pe de altă parte etnologia, ne-a arătat şi ne-a dovedit de atâtea ori de-a lungul timpului că, fiecare popor are o filozofie a lui, proprie, bazată pe înţelepciunea şi creaţia populară, care se menţine până astăzi.

Astfel, în *Istoria folcloristicii europene*[6] a lui Giuseppe Cocchiara întâlnim o imagine de ansamblu, fundamentală în ceea ce priveşte înţelegerea civilizaţiilor europene. Aşadar, pornind de la ”Izvoarele unui nou umanism” care ia naştere odată cu descoperirea Americii, prin descoperirea sălbaticului, primtivismului şi a barbarismului care nu reuşeste să fie distrus

[3] Victor Neumann, *Neam, popor sau natiune? Despre identitatile politice europene,* Editura Curtea Veche, Bucuresti, 2003, p. 81
[4] Gabriel Andreescu, *Naţiuni şi minorităţi,* Editura Polirom, Bucureşti, 2004, p. 69
[5] Alina Branda, *Repere în antropologia culturală,* Editura Fundaţiei pentru Studii Europene, Cluj-Napoca, 2002, p.40
[6] Giuseppe Cocchiara, *Istoria folcloristicii europene,* Editura Saeculum I.O., Bucure□ti, 2004

BDD-A23579 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:40:51 UTC)

de asprimea europeana din acea vreme ajungându-se astfel la ”mitul bunului sălbatic”[7], autorul face o incursiune în istoria diferitelor culturi ale lumii din anumite perioade de timp, ținând cont şi de aspectele spirituale şi a rolului lor în dezvoltarea civilizațiilor.

La noi, renumitul specialist în estetică, etnologie şi antropologie culturală Petru Ursache, face în volumul său *Etnosofia* o incursiune în domeniul filozofiei populare încercând să surprindă aspecte ale modului de gândire şi simțire al țăranului din satul românesc tradițional.

Petru Ursache apelează în carea sa la o serie de discipline mai mult sau mai puțin filozofice, de la logică la morală, de la estetică la sociologie şi reuşeşte să pună la dispoziția cititorului o serie de materiale paremiologice la care se adaugă şi credințe, cântece, legende, povestiri care au ajutat foarte mult la conservarea şi promovarea creației şi culturii româneşti, văzute din perspectiva şi mentalitatea țăranului.

Toate operele europene şi universale, au fost mai înainte de toate opere naționale. În acest caz îi putem aminiti pe Goethe, Schiller, Beethoven cu operele lor care s-au înscris în istoria culturii europene şi universale, dar mai înainte, toate acestea au fost şi sunt opere ale culturii germane.

La noi, Mihai Eminescu era considerat de Tudor Arghezi *foarte universal* tocmai datorită faptului că el a fost *foarte român.* Astfel, cultura europeană şi universală creează bunuri culturale prin mijlocirea culturilor şi creațiilor naționale. Acest lucru oferă posibilitatea națiunilor de a se cunoaşte, conferind un grad mai mare de sprijin, toleranță şi prețuire reciprocă.

Dacă privim Europa din ultimii 20 de ani, observăm că occidentul a avut o participare majoră la stimularea europei culturale, aşadar, Europa s-a trezit brusc nu numai în fața unei diversități politice şi economice ci şi în fața unor provocări care se regăsesc în relațiile interculturale. Desigur, ele au fost prezente şi în trecut, dar acum au căpătat o altă concretizare. Observăm o adaptare economică la procesul intergrării, iar în plan cultural se manifestă „un fel de rebeliune împotriva tendinței de nivelare a lumii”.[8]

Dacă pornim de la înțelegerea complexă a istoriei europene, menționând şi trecuturile traumatizante, integrarea culturală ar putea contribui la o mai bună cunoaştere şi reconciliere dintre oameni, prin simboluri politice şi culturale care pot crea legături ajutându-i să-şi înțeleagă mai bine identitatea.

Deşi diversitatea culturală este o valoare în sine, valorificarea ei cuprinde şi alte dimensiuni de altă natură, cum ar fi cea economică şi socială. Recunoaşterea diversității

[7] Giuseppe Cocchiara, *Istoria folcloristicii europene,* Editura Saeculum I.O., Bucure□ti, 2004, p. 30
[8] Urs Alttermat, *Previziunile de la Sarajevo, Etnonaționalismul în Europa*, Editura Polirom, Iaşi, 2000, p. 135

BDD-A23579 © 2009 Editura Universității „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:40:51 UTC)

culturale precum şi valorificarea acesteia în viitor antrenează cu sine şi necesitatea elaborării, adoptării şi promovării unor politici specifice, care să o puna în valoare.

În urma promovărilor consumului de servicii culturale diverse şi a participării membrilor comunității la evenimente interculturale, apelând la pluralismul serviciilor de informare şi susținere a evenimentelor culturale şi interculturale poate avea loc o facilitare a comunicarii interculturale.

Definiția diversității culturale este încă un subiect dezbătut. Cu toate acestea s-au indentificat o serie de componente precum multiculturalitatea, etnodiversitatea, drepturile culturale, diversitatea religiilor, credințelor şi obiceiurilor. În consecință, diversitatea culturală presupune o abordare integratoare în domeniile politicului, economicului, socialului şi legalului.

Bibliografie

1. Andreescu, Gabriel, *Naţiuni şi Minorităţi*, Editura Polirom, Bucureşti, 2004.
2. Branda, Alina, *Repere în Antropologia Culturală*, Editura Fundației pentru Studii Europene, Cluj-Napoca, 2002.
3. Cocchiara, Giuseppe, *Istoria Folcloristicii Europene. Europa în căutare de sine*, Editura Saeculum I.O., Bucureşti, 2004.
4. Culic, Irina, *Metode avansate în cercetarea socială. Analiza multivariată de interdependență*, Editura Polirom, Bucureşti, 2004.
5. Gavriluță Nicu, *Antropologie socială şi culturală*, Editura Polirom, Bucureşti, 2009.
6. Marga, Andrei, *Filozofia Unificării Europene*, Cluj-Napoca, Editura Fundației pentru Studii Europene, 2001, p. 30.
7. Robert A Georges, and Owen Jones Michael, *Folkloristics: An Introduction Bloomington,* Indiana University Press, 1995.
8. Ursache, Petru, *Etnosofia,* Editura Paideia, Bucureşti, 2006.

BDD-A23579 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:40:51 UTC)